

Sprawozdanie z konferencji „Współczesny polski system medialny. Czasopiśmiennictwo”, Kielce, 1 grudnia 2016

Katarzyna Gajlewicz-Korab, Olga Dąbrowska-Cendrowska

Instytut Dziennikarstwa i Informacji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach po raz czwarty zorganizował konferencję naukową na temat współczesnego polskiego systemu medialnego. Tematem przewodnim grudniowego spotkania naukowców z całej Polski było czasopiśmiennictwo. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał prof. Jacek Semaniak, rektor Uniwersytetu. Następnie głos zabrali: prof. UJK dr hab. Lidia Michalska-Bracha, dziekan ds. naukowych oraz dr Tomasz Chrzęstek, dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Informacji.

Pierwszym punktem kieleckiej konferencji było spotkanie z redaktorami naczelnymi lokalnych mediów. Goście dyskutowali na temat „Etyczna zasada dziennikarstwa – zalecenia i codzienna praktyka”. Rozmowę moderowała dr Jolanta Kępa-Mętrak.

W trakcie obrad plenarnych zaprezentowano sześć referatów. Pierwsza zabrała głos prof. zw. dr hab. Danuta Hombek (Uniwersytet Jana Kochanowskiego), która przedstawiła sytuację gazet informacyjno-politycznych na prowincji Rzeczypospolitej w XVIII w. Do współczesności przeniósł zebranych wystąpienie dr hab. prof. nadzw. Katarzyny Pokornej-Ignatowicz (Krakowska Akademia im. Frycza Modrzewskiego). Autorka skoncentrowała się na skutkach, jakie współczesnemu polskiemu rynkowi medialnemu przyniosła likwidacja RSW. Kwestie języka w mediach i języka mediów podjęła dr hab. Alicja Gałczyńska (Uniwersytet Jana

Kochanowskiego). Językoznawczynie przybliżyła wyniki badań empirycznych, którymi objęła magazyny luksusowe adresowane do kobiet. Stwierdziła, że ten typ magazynów nie wprost, ale przez kreowanie określonego stylu życia doradza, jak powinna żyć współczesna kobieta. Dr hab. Ryszard Filas (Uniwersytet Jagielloński) w perspektywie chronologicznej przedstawił, jak rozwijały się czasopisma medioznawcze w II połowie XX w. Natomiast dr Andrzej Kansy (Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku) mówił o historii czasopism afiliowanych przez towarzystwa naukowe. Obrady plenarne zakończył referat dr Jolanty Dzierżyńskiej (Uniwersytet Jana Kochanowskiego), której wystąpienie było diagnozą współczesnego rynku czasopism. Autorka, bazując na licznych fachowych branżowych raportach i analizach, wykazała, jak ten rynek zmienia się i ewoluuje.

Po przerwie wznowiono obrady w trzech sekcjach: „W kręgu historii i kultury”, „Oblicza współczesnego czasopiśmiennictwa” oraz „Media lokalne i środowiskowe”.

Pierwszy panel został poświęcony historycznym i kulturowym aspektom funkcjonowania czasopism. Dr Dorota Kamińska (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN) analizowała ilustracyjność polskich czasopism popularnonaukowych w XVIII w. Podobnym tematem zajęła się prof. dr hab. Grażyna Wrona (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN). Jej rozważania były skoncentrowane na popularyzacji nauki w XIX w. Prasa

popularnonaukowa w okresie dwudziestolecia międzywojennego wchodziła w zakres problematyki analizowanej przez dr hab. Agnieszkę Cieślukowską (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla, PAN). Dr Ewa Wójcik (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków) przedstawiła próbę monografii pierwszego tytułu popularnonaukowego w Polsce, jakim były „Nowe Wiadomości Ekonomiczne i Uczone”. Prof. dr hab. Renata Piasecka-Strzelec (Uniwersytet Jana Kochanowskiego) bardzo zainteresowała słuchaczy swoim wystąpieniem poświęconym czasopismom wydawanym przez agencje prasowe. Mgr Małgorzata Aleksandrowicz (Uniwersytet Warszawski) w ciekawy sposób opowiadała o polskojęzycznych czasopismach na Litwie. Reszta panelistów zaprezentowała próby monografii poszczególnych tytułów w ujęciu historycznym. Dr Paweł Sarna (Uniwersytet Śląski) opisał funkcjonowanie społeczno-literackiego pisma „Odra” w latach 1945–1950. „Gazeta Nowa” i jej transformacja z tygodnika w dziennik była przedmiotem wystąpienia dr. Andrzeja Bucka (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, Zielona Góra). Katolicki kwartalnik „Akcent” był prezentowany w kontekście problematyki pogranicza przez dr Olę Białek-Szwed (KUL).

Sekcja „Oblicza współczesnego czasopiśmiennictwa” miała ośmiu prelegentów przedstawiających różnorodne aspekty współczesnych czasopism. Wiele z wystąpień dotyczyło analizy rynku w ujęciu systemowym, pokazującej zmiany nie tylko w sferze technologicznej, ale i treści. Prof. zw. dr hab. Tomasz Mielczarek (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) poddał w wątpliwość sens istnienia nazwy „prasa opinii” w odniesieniu do takich tytułów jak „Wprost”, „Newsweek” czy „Polityka”. Zastanawiał się, czy w dobie zmiany mentalności czytelników oraz dynamicznego rozwoju nowych technologii trafniejsza nie wydawałaby się nazwa „ilustrowane magazyny społeczno-polityczne”. Dr Katarzyna Gajlewicz-Korab (Uniwersytet Warszawski) poświęciła swoje rozważania brutalizacji prasy typu *people* po-

kazanej na przykładzie analizy artykułów poświęconych celebrytom. Czasopiśmiennictwo w ujęciu gatunkowym opisywała dr Dominika Popielec (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), która zajęła się współczesnym dziennikarstwem śledczym, pokazując nieliczne już miejsca, gdzie ten gatunek występuje i jak się transformuje. Nowe technologie były przedmiotem zainteresowania dr. Jakuba Żurawskiego, który analizował e-wydania pism społeczno-politycznych, zwracając szczególną uwagę na ich elementy multimedialne. Ujęcie marketingowe w badaniu nad współczesnym czasopiśmiennictwem prezentowała dwójka badaczy z Uniwersytetu Warszawskiego. Dr Łukasz Przybysz zaprezentował wyniki swoich badań na temat prezentowania zjawiska PR w prasie opinii, twierdząc, że o PR w mediach pisze się najczęściej w negatywnym kontekście. Dr Anna Jupowicz-Ginalska wskazywała na te elementy czasopism, które decydują o ich popularności, prezentując interesujące badania zaprzeczające tezie, że to okładka decyduje o sprzedaży pisma. Panel zamknęły dwa wystąpienia pokazujące prawne problemy współczesnych czasopism. Dr Maria Łoszevska-Ołowska (Uniwersytet Warszawski) analizowała przypadki naruszenia prawa w związku z publikacjami zamieszczonymi na okładkach czasopism społeczno-politycznych w oparciu o wybrane sprawy sądowe. Bardzo szeroko potraktowane sprostowanie prasowe było przedmiotem analizy dr hab. Elżbiety Czarny-Drożdżejko (Uniwersytet Papieński Jana Pawła II).

Obrady w sekcji „Media lokalne i środowiskowe” rozpoczęło wystąpienie dr hab. prof. UJK Jolanty Chwastyk-Kowalczyk, która zaprezentowała wyniki badań ankietowych dotyczących odbioru „Echa Dnia” w środowisku lokalnym. Autorka podkreśliła, że czytelnicy najchętniej czytają ten dziennik ze względu na lokalne wiadomości sportowe. Dr Marta Milewska (Samorząd Województwa Mazowieckiego) podkreśliła rolę i zadania prasy samorządowej jako jednego z kanałów dystrybucji treści. Referat

dr Jolanty Kępy-Mętrak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego) nosił tytuł „»Projektor«. Kielecki magazyn kulturalny”. Autorka przedstawiła wyniki analizy zawartości tego periodyku. Kolejne trzy wystąpienia dotyczyły różnych segmentów polskiego rynku magazynów. Dr Dariusz Baran (Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego) analizował rynek czasopism muzycznych, dr Judyta Perczak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego) – segment magazynów ezoterycznych, a dr Olga Dąbrowska-Cendrowska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego) – prasę kulinarną. Obrady sekcji zakończył dr Tomasz Chrzastek (Uniwersytet Jana Kochanowskiego), który badał profile polskich czasopism w mediach społecznościowych.

Dużym atutem konferencji była niewielka liczba uczestników. To pozwoliło na dyskusję zarówno w trakcie trwania posiedzeń poszczególnych sekcji, jak i w kulisach. Każdy z uczestników miał czas na odniesienie się do interesującej go części spotkania.

Czasopiśmiennictwo w Polsce w każdym aspekcie ulega nieustannej transformacji. Jak wynika z zaprezentowanych referatów, istnieje potrzeba kontynuowania badań i wymiany informacji na ten temat. Dyskusja udowodniła, że nowe technologie, a co za tym idzie konwergencja mediów, inspirują nas do analizy rynku, szczególnie do badań interdyscyplinarnych, i co ważne – także w ujęciu historycznym.